

TIJDGENOTEN: INTERVIEWS

Inhoud

TIJDGENOTEN: INTERVIEWS	1
JOKE MENSINK INTERVIEW DOOR HENK HUISMAN	1
GOOIS GEZONDHEIDSCENTRUM: ACTEURS ALS PATIENT	1
FILM ZOALS HET IS (1)	2
MIJN FAMILIE	3
DE UITNODIGING - THEATERGROEP DIAGONAAL	3
HANDICAP ALS THEATRALE KWALITEIT: EEN CULTURELE BEWEGING	4
DE FAMILIE BLOKKER (1) GRENS VAN HET VERHAALTJE.....	4
ZOALS HET IS (2) ...DE FAMILIE BLOKKER (2) EEN KLEINE PRESTATIEMAATSCHAPPIJ	5
ZOALS HET IS (3) DE FAMILIE BLOKKER (2) DUO MET YOLANDE BERTSCH	6
DE TOL VAN EEN CREATIEVE CARRIERE: CREDITS EN BOOSHEID	7
HANDICAP ALS THEATRALE KWALITEIT(1): EEN CULTURELE BEWEGING (1)?.....	7
HANDICAP ALS THEATRALE KWALITEIT(2): EEN CULTURELE BEWEGING (2) ? GEEN MARKTMECHANISME!	8

1

JOKE MENSINK INTERVIEW DOOR HENK HUISMAN

HENK:

Joke, ik heb een aantal vragen..ik heb de vorige keer natuurlijk een interview gehad dat jij mij vragen stelde. Ik heb er nog vaak aan terug gedacht...ik heb ook naar dat stukje Glaswerk gezocht en toen kwam ik ook heel veel tegen en ik ben zo benieuwd naar jou als theatermaker daar wil ik een aantal vragen over stellen en zeker ook de periode natuurlijk van Diagonaal, maar waar ik mee wil beginnen dat is hoe jij zelf in het theater bent begonnen. Waar begon jouw theaterloopbaan precies?

GOOIS GEZONDHEIDSCENTRUM: ACTEURS ALS PATIENT

Nou, dwaas via een omweg in de gezondheidszorg. Ik was coördinator in een psychosomatisch gezondheidscentrum in Het Gooi. Daar kwamen regelmatig acteurs voor een behandeling o.a. van het Werkteater. Ik was erg geïnteresseerd in hun wijze van theater maken met name hun voorstellingen over misstanden en taboes die speelden binnen in de gezondheidszorg. Na deze coördinator functie ging ik een managementopleiding volgen de tweejarige Hogere Opleiding voor management voor non-profit en gezondheidszorg. Als stageplek heb ik gekozen voor Het Werkteater en ben daaraan verbonden gebleven. Ze

hadden geen hiërarchische structuur maar een platte organisatie waar om toebuurt steeds 3 acteurs de leiding van dat moment hadden. Een toch! latere regisseur, die ik erg bewonderde en waar ik veel van geleerd heb was Jan Ritsema. Zijn geheel eigen wijze van regisseren op basis van improvisatie bij het Werkteater, sprak me erg aan. Hij kon zo mooi bundelen, hij haalde iets naar boven waardoor het zich boven de improvisatie vorm uittilde, toentertijd een nieuwe vorm van theater maken. Ik vond dat fascinerend, ik vond hem de mooiste regisseur en ik vond Yolande (Bertsch) en Joop (Admiraal) de mooiste acteurs van het Werkteater. Zo is het begonnen langzaam maar zeker kwamen er theaterprojecten met een link naar de gezondheidszorg op mijn pad, via Yolande Bertsch , altijd met maatschappelijk geëngageerde onderdelen, over de wijkverpleging, consultatie bureaus, ouderenzorg, mensen met een beperking zoals ook de film met de familie Blokker.

FILM ZOALS HET IS (1)

Mijn idee voor die film kwam toen, we met Spelenderwijs, mijn theatergroep in Groningen met acteurs met en zonder handicap een optreden in Haarlem hadden en met de hele groep bij de familie Blokker mochten logeren.

Ik kwam thuis daar waar vier mensen met het hebben van een fysieke beperking, die de wereld naar hun hand had gezet, met een eigen huis. Een eigen manier, niet altijd aardig, niet steeds 'dankjewel' Gewoon een geëmancipeerd gezin, waarbij ze allemaal een eigenaardige eigen praatjes hadden en allemaal op een andere soort eigennig waren. Nou..ik vond het prachtig..en ik vond ze ook allemaal getalenteerd. Een documentaire over dit gezin, maar ik dacht: nou..het kan ook wel ietsje groter dan een documentaire. Dus toen dacht ik: nou, het Werkteater. Het idee voor de film "Zoals het is" was geboren en samen met alle gezinsleden en met Yolande Bertsch als regisseur werd de film gemaakt, waarbij ik naast het idee ook de productie deed.

Yolande stelde mij ook voor aan Dolly Vonk, een blind geworden actrice. Met haar heb ik daarna de voorstelling De klucht van de Koe, (later Kleine Annonce) gemaakt.

Vervolgens ben ik theaterwetenschappen gaan studeren om gewoon me te verdiepen in de theaterwereld, na 2 jaar ben ik daarmee gestopt. In het begin deed ik vooral research bij het Werkteater, later vooral inspirator voor de ideeën, de achtergrond, de vasthouder, de geldzoeker enzovoort. Na een tijdje dacht ik dat kan ik ook wel...

MIJN FAMILIE

Ik kom uit een gezin waarbij ik omringd ben met mensen met een andersoortig verstand, een andersoortig lijf. De dagelijkse realiteit beleefde ik anders dan anderen, doordat ik opgroeide in ons gezin. We hadden andere omstandigheden en voldeden daardoor niet aan het Gooise ideaalbeeld. Ik voelde me niet thuis in het Gooi. Als voorbeeld, een vader is daar trots! op zijn kind dat gaat studeren en liefst professor wordt. Hoe moet je dan als ouders trots zijn op je kinderen als ze een verstand hebben dat niet werkt - vond mijn vader? ...Ik zag dat mijn vader daar niet mee overweg kon. Het gezin zorgde ervoor dat ik met andere ogen naar de werkelijkheid keek. Ik had een hele bijzondere moeder die al haar 6 kinderen groots had en doodgewoon Goois bleef leven en alles werd aangekleed en met alle egards en etiquette werd alles altijd bij ons gedaan. Het was eigenlijk gewoon zo veel materiaal wat er in mijn leven is gebeurd. Nou ik kan er nu nog wel dertig stukken over maken, zoveel absurde bijzondere dingen die er gebeurden en die voor mij gewoon waren, bv mijn moeder vroeg: met wie kom je deze keer, want dan kwam ik met Pasen weer met een theatergroep uit Zambia aanzetten. Vond ze net zo gewoon als dat ze zei op mijn: Nou mam ik ben verliefd maar het is nu een vrouw. "O nou..dan moet ik gauw naar de bibliotheek, want daar weet ik niks van. Behalve zachtheid..dat..was teveel voor haar denk ik.

3

DE UITNODIGING - THEATERGROEP DIAGONAAL

Dus voor mij...is de zachtheid iets wat ik blijkbaar altijd zocht..Eh..ik probeerde dat altijd te vinden.De aanraking..was voor mij heel belangrijk..en dat kon je allemaal in voorstellingen kon je dat uitzoeken, totdat iemand tegen mij zei van: ja, maar wanneer gaat het nu echt over de liefde, want dat had ik nog niet gedaan, het ging meestal altijd over problemen

En ik vond het dan mooi om te proberen of ik iets kon verzinnen, waardoor b.v .iemand met spasme op een andere manier ontvangen werden

Ik vond veel toneel dodelijk saai. Ik vond mensen ook dodelijk saai. Maar wie waren niet saai: mensen met een handicap die iets anders wilden of die zeiden: nou zo is dat niet...nou die kwam ik natuurlijk tegen. Of die kwamen mij tegen...was bijna vanzelfsprekend., omdat we samen spannend waren. Tenminste dat vonden wij, denk ik, maar velen niet, ik begreep er ook niks van zoals een acteur die dan een voorstelling deed en die dan niet meer met mij wilde werken. Dolly die het dan niet wilde, Pim die dat niet wilde, ik begreep dat toen niet.

Maar wat ik nu zo langzamerhand zie, mede door de reeks interviews, dat ik dacht: Jee, het was helemaal niet alleen dat ik de ideeën van anderen realiseerde maar ik had dus ook toch een stevige uitingsdwang, een grote drive, ambitie, die toch niet altijd te maken had met mijn ontwikkelde methode van de Uitnodiging, oef ...dat denk ik..dus..

De methode heb ik ontwikkeld tot Uitnodiging en is helemaal niet beperkt tot mensen met een fysieke beperking of een andersoortig lijf maar mensen met een andersoortig koppie ook als ze gewoon niet passen op het schooltje. Die kwamen wel bij mij in de buurt. Ook in Engeland en Spanje waren groepen actief en zochten samenwerking

Anders kijken en beleven: het ontstaan van Theatergroep Diagonaal (nb opgericht met Marlies van de Vondervoort) Ik vond het mooi om te proberen of ik iets kon verzinnen waardoor een handicap op een andere wijze gezien werd. Ik dacht ik breng andere ogen. Een andere wijze van kijken. Ik ontmoette niet veel anderen die op die manier keken.

De voorstelling Woodnotes die jullie als theatergroep Diagonaal me bij mijn afscheid aanboden en teruggaven vind ik een van de mooiste voorstellingen. Omdat inhoud, vorm en schoonheid het meest eigenzinnig werden vertolkt.

4

HANDICAP ALS THEATRALE KWALITEIT: EEN CULTURELE BEWEGING

Ik ervaar nu in mijn herinnering dat het gelukt is om op een andere entree waarde, met andere woorden, te kijken naar mensen die iets moois maken en die een lijf hadden of een uiterlijk of een gedachtegang of een geest wat niet iedereen heeft.

Daarom was het zeer bijzonder en inspirerend en mogelijk zelfs in het dagelijks leven als voorbeeld of rolmodel en dat is met meer dingen gebeurd. Met teksten als het Een-woord-chanson van Marlies. En Roelofje met in Overleven met de slogan: 'Madonna en ik komen nooit ongemerkt voorbij, ik moet alleen nog iets aan mijn image doen'. Bij jou Henk en bij Pim, jullie zijn. In menig boek geïnterviewd, gefotografeerd op een goede wijze en niet als Look-a-like. Nee maar echt..dus dat is..eigenlijk zijn er best heel veel dingen gedaan. Wel denk ik dat de uitstraling als rolmodel, dat dat nu niet helemaal is uitgegroeid tot vanzelfsprekend, omdat mensen toch weer graag alles overzetten in de proporties waar ze mee overweg kunnen.

DE FAMILIE BLOKKER (1) GRENS VAN HET VERHAALTJE

Nou bij Dan zag ik dat hij veel fotografeerde. Karsten was voor mij de meest..hij durfde..scherp te benoemen wat hij van het leven vond en

verwachtte Ze hadden samen een donkere kamer en hadden beiden aanpassingen voor hun handen zodat ze hun toestellen konden bedienen. Veel aanpassingen vonden ze zelf uit. Bodile, die daarin eigenlijk alles mogelijk heeft gemaakt, ze kon nooit een 'nee' verdragen Ze deed zoveel, heeft georganiseerd en gepusht. Zij was m.i de drijvende doch zeer eigenzinnige kracht.

En Jacob, de droomachtige erudiete man met ook een heel grote kennis van alles. Nou ik wist niet dat-ie een boekwinkel had, dat heb ik pas veel later gehoord. Deze vier mensen die leefden met elkaar als gezin. Maar ik zag dat gewoon dingen die er misten.

Ik vond het ook best eng Dan en Karsten, toen ik ze voor het eerst “naakt” zag maar ook weer fascinerend. Ik denk: goh, het is zo..Dus ja..ik werd..heel erg geconfronteerd met mijn eigen grenzen van nou zie je.,is het nou een handicap of is het nou schoonheid...het zat aan de grens van mijn verhaaltjes...

ZOALS HET IS (2) ...DE FAMILIE BLOKKER (2) EEN KLEINE PRESTATIEMAATSCHAPPIJ

Alle vier hebben hun eigen waarden nagestreefd. Nee laat ik zeggen: vrijheid hoort er ook nog bij ik vind binnen de film (Zoals Het Is) het allermooiste dat wat Karsten heeft gerealiseerd. Karsten heeft dus een statische vorm gekozen in de film, was ook een beetje een beeldend kunstenaar waarin hij met een zaklantaarn bepaalde dingen bescheen, met dertig delen van liedjes, waarvoor ik..de rechten voor niks heb gekregen. In die liedjes hoor je dan ook wat hij zegt, de inhoud zijn dus de teksten van de liederen en dan zegt-ie daar doorheen bv: ik zou zo graag als ik geld had autorijden, dit willen doen dat willen doen. Nou alle dingen die hij daarin verteld heeft-ie gerealiseerd! Waarvan hij dacht: dat nooit b.v. autorijden in Nederland met zijn handicap. Nou, dan ga je toch naar Thailand. Datzelfde geldt ook voor Dan. Dan heeft gewerkt bij de NPS en ze hebben de NPS Studio aangepast aan hem. Helaas is er toen iets gebeurd waardoor-ie niet verder gegaan is, niet door gegaan is. Tegen mij hij zei toen van: ja, ik ga nu zonder jouw hulp verder. Misschien was ik toch een betere muze voor hem dan andere mensen. Jaren later heeft ie me nog eens uitgebreid bedankt. Hij heeft nog wel prijzen gehad..waardoor-ie andere dingen heeft kunnen doen.

Uiteindelijk is het gezin uit elkaar gevallen. Wat ook nodig was, want het was een symbiose en behoorlijk heftig ook hoor..heel..heftig.. Mijn vader heeft het financieel met hen geregeld. Wist je dat Henk? Dat vind ik heel erg mooi. Mijn vader was accountant en een heel bijzondere accountant en hij kon dit gezin aan, om het voor ieder goed te regelen. Ze zijn uit elkaar

gegaan. Jacob is helaas ook niet oud geworden Maar alle dagen die hij had, ervaarde ik als gevuld, met denken en ook zoals hij in dat portret vertelt, dat-ie bezig is met hele mooie analyses over een probleem of hoe je ermee omgaat. Jacob had veel zachtheid en trok ook heel veel mensen naar zich toe.

ZOALS HET IS (3) DE FAMILIE BLOKKER (2) DUO MET YOLANDE BERTSCH

Mijn invloed? Zorgdragen voor het eindresultaat, de film, ideeën, geld, productie. Zorgen dat niet de heleboel ging ontploffen. Vaak moest ik bemiddelen en oplossingen zoeken voor onderlinge conflicten zodat ze dan weer bij elkaar kon komen. Voeding geven aan, ja eigenlijk een duo zijn met Yolande. Er zijn dus verschillende problemen geweest, grote gevechten met de NPS moeten leveren om die tv-uitzending in zijn totale lengte uitgezonden te verkrijgen, dus ik moest weer- of dacht weer te moeten- en dat is gebleven met iedereen strijden, moet altijd de gevechten leveren om het voor elkaar te krijgen.

HENK

Wat wilde jij, wat was de drive, wat moest er gezien worden. Jij was daar niet de regisseur, maar jij hebt wel zorg gedragen voor de ontwikkeling. Je bent ervoor in gevecht gegaan. Wat later in Diagonaal is doorgegaan. Dus er was een drive..dat er iets zichtbaar moest worden voor anderen en wat moest er zichtbaar worden voor anderen?

JOKE

De Kracht, dat je op heel veel andere manieren fascinerend kan zijn voor de samenleving dat je dus vier mensen ziet, met wie je je alle vier niet verveelt, gewoon Kracht, eigenzinnigheid, dat je altijd een weggetje kan vinden, inspiratie voor anderen. Ik denk dat het een heel basisstuk is geweest voor schoonheid. Andere vormen van schoonheid, alle vormen konden erin. Iedereen kon wel iets vinden in die voorstelling om te genieten.

Het is ook de Beste Dramaproductie van 1984 geweest en 2x op de televisie. Net zoals Dekmantel en De Getekende Huid later, dus een heilige Overtuiging geweest dat sommige dingen... Dat moet er komen. En waarschijnlijk zijn die projecten die op de televisie zijn uitgezonden, dat zijn drie grote stukken, die ik wel geïnitieerd maar niet geregisseerd heb misschien omdat die groter waren dan mijn ambitie.

DE TOL VAN EEN CREATIEVE CARRIERE: CREDITS EN BOOSHEID

En dat heb ik dus niet begrepen. Ik verwachtte dat daar waar het product het beste geslaagd is met je grootste inzet en probleemoplossend vermogen, het vanzelfsprekend zou zijn dat je de beste credit zou krijgen. Niets is minder waar gebleken. Ik kreeg nooit vanzelfsprekend de credit. Het ergste was met de film Vroeger is Dood. Ik was regie-en productieassistent en heb daarnaast heb gezorgd voor locaties en figuranten etc etc. De film heeft een Gouden Kalf gewonnen en ik werd niet uitgenodigd bij de uitreiking.

Ik ben lid van het Werkteater geweest als allerlaatste. Ik heb veel voor in het archief ge-edit, bewaard en alle videomateriaal uitgezocht voor het NTI (Nederlands Theater Archief) en ik sta niet in het boek wat werd uitgegeven.

Eh..zoveel dingen , ik ben goed in vechten en niet goed in zorgen voor mezelf , terwijl ik aan de andere kant overal bovenuit schreeuw. Dat is wat mijn lot is geworden. Dus blijkbaar gaat het niet samen, heel hard inzetten om iets voor elkaar te krijgen en dan ook dat iemand anders zegt: God, nou Joke dat heb je mooi gedaan, dat is namelijk vanzelfsprekend...maar ik ervaarde het niet. Ik voelde het niet. Natuurlijk terugkijkend denk ik.: Ja daar staat het, de woorden, zijn de begrippen zijn gegeven tot en met Suver Nuver. Daar moest ik ook weer mee vechten. Ik zei altijd: de handicap als een theatrale kwaliteit, dat was een onderdeel, dat we toen zo verwoorden. Nou dat vond men belachelijk, totdat Suver Nuver de voorstelling had en toen stond het in De Volkskrant met zoveel woorden in een enorme kop. Dus ineens stond het er wel. Ik zei tegen Suver Nuver: Nou dan gaan we nu andersom werken, dan komen jullie nu bij Diagonaal. Immers Jullie hebben nu al Oudjes genomen en toen Negertjes en toen Handicapjes, waar o.a. trouwens jij Henk met Dolly en Dan een hele mooie evenwaardige voorstelling {Pleisterwoede} mede gemaakt hebt. Nou nee dus, uitwisseling was niet hun bedoeling. Ik denk dat ik een stuk boosheid heb opgeslagen, dat denk ik..En dan kun je niet genieten als je boos bent..

7

HANDICAP ALS THEATRALE KWALITEIT(1): EEN CULTURELE BEWEGING (1)?

Ik ervaar nu in mijn herinnering, dat het gelukt is om op een om op een andere entreewaarde neer te zetten, met andere woorden. Te kijken naar mensen, vertolkingen, die iets maken en die een ander lijf hadden of een ander uiterlijk. Of gedachtegang of een geest hebben., wat niet iedereen heeft. En daarom zeer bijzonder was en inspirerend en mogelijkterwijs zelfs in het dagelijks leven als voorbeeld of rolmodel. En dat is met meer dingen gebeurd. De Ontknoping. Hebben we ook veel woorden een andere betekenis gegeven. En met Overleven ook. De slogan van Roelofje:

'Madonna en ik komen nooit ongemerkt voorbij, ik moet alleen nog iets aan mijn image doen' en bij jou Henk en bij Pim Jullie zijn voor menig artikel en boek geïnterviewd en gefotografeerd op een goede wijze en niet als look-alikes. Dat is...,eigenlijk zijn er best heel veel dingen gedaan. Wel denk ik dat de uitstraling als rolmodel, dat dat nu niet helemaal is uitgegroeid tot vanzelfsprekend. Ik denk mede omdat mensen toch weer graag alles overzetten in de proporties waar ze mee overweg kunnen.

HANDICAP ALS THEATRALE KWALITEIT(2): EEN CULTURELE BEWEGING (2) ? GEEN MARKTMECHANISME!

Dat vind ik dus heel slecht, dat hebben ze in Engeland gedaan. Handicap als grote geldtrekker. Dat vind ik niet goed, want dan betekent het dat het gaat om het geld..en dat betekent dat er niet iets is als ,dat er geen..drive is..om met elkaar iets te onderzoeken en dan zie je allemaal weer look-alikes..en dan zie je de dansers huppelen en dan rijden er rolstoeltjes doorheen..en dan gaan er ook nog dansers achter de rolstoeltjes op de schootjes zitten en dan lijkt het dus nergens op en het is stigmabevestigend.

HENK

En voor wie zou jouw zienswijze bestemd zijn..?

JOKE

Voor een ieder die vindt dat het leven meer is dan datgene wat er al is..

HENK

Kun je die zin nog een keer herhalen?

JOKE

Voor een ieder die vindt dat het leven meer is dan datgene wat er al is..

HENK

Aha..

2017

Interview HenkHuisman
Transcriptie Ingeborg Houwen